

Riktlinjer för utbildningsförvaltningens EU-policyarbete

Inledning

Stockholms stads kommunfullmäktige har utifrån den stadsövergripande EU-policyen gett stadens nämnder i uppdrag att utforma verksamhets-specifika riktlinjer för sitt EU-policyarbete.

Riktlinjerna ska beskriva EU:s inflytande på förvaltningens verksamhetsområde, vägledande principer för förvaltningens EU-policyarbete samt strategier för att få genomslag för EU-policyarbetet.

Målsättningen är att dessa riktlinjer ska kunna fungera som en vägledning för förvaltningens EU-arbete utan att styra på detaljnivå, ersätta framtida remissvar eller kräva regelbunden uppdatering.

Riktlinjerna har tagits fram i samråd med arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen, kulturförvaltningen och äldreförvaltningen. Det finns många beröringspunkter och samverkansmöjligheter mellan förvaltningarna i EU-policyarbetet då alla verkar inom områden där EU har ingen eller liten makt att stifta lagar.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i december 2016 en ny stadsgemensam EU-policy för Stockholms stad (dnr. 171–1890/2015). Policyen slår fast stadens övergripande hållning till det europeiska samarbetet. Den revidering av policyen som genomfördes 2021 (dnr. 2021/216) innebär stärkta skrivningar om innovation och tydligare kopplingar till klimatmål och hållbarhet.

Staden ser positivt på EU-samarbetet och nämnder och bolagsstyrelser ska aktivt arbeta med EU-frågor för att ta tillvara stadens och stockholmarnas intressen. En väl avvägd EU-politik uppnås genom kvalificerade konsekvensbedömningar, analyser och samråd som värderar förslagets påverkan på EU:s storstäder. EU bör lagstifta endast när det är absolut nödvändigt, subsidiaritetsprincipen ska vara vägledande. Unionen ska vidta en specifik åtgärd endast när medlemsstaterna inte själva kan nå överenskomna mål.

Tre principer ska vägleda stadens EU-policyarbete:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.

3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska aktivt ta del av och bidra till EU-initiativ inom relevanta områden med fokus på utbyte av bästa praxis. Fem områden lyfts fram som särskilt viktiga för att bidra till ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samt demokratiskt och innovativt EU.

- EU bör satsa på forskning och innovation
- EU bör arbeta för en välfungerande inre marknad
- EU bör genomgående beakta storstädernas potential att driva en hållbar utveckling
- EU bör ha en hög ambitionsnivå inom miljö- och klimatpolitiken
- EU bör främja jämställdhet och mänskliga rättigheter samt motverka alla former av diskriminering

Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna stadens internationella arbete och beslutar om stadens position i stadsövergripande EU-frågor. Påverkansarbetet gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen.

EU:s inflytande på förvaltningens verksamhetsområde

Inom utbildningsområdet har EU begränsade möjligheter att lagstifta, den formella makten är liten. Utbildningspolitiken är till största delen ett nationellt ansvar. EU använder sig därför av icke-bindande verktyg för att stimulera frivillig samordning av medlemsstaternas politik. Det sker huvudsakligen genom att skapa förutsättningar för utbyte av idéer och genom att sprida goda exempel på europeisk nivå, enligt fördragstexten: "Unionen ska bidra till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och genom att vid behov stödja och komplettera deras insatser, samtidigt som unionen fullt ut ska respektera medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation."

Inom det sociala området arbetar EU med rekommendationer. Skola och utbildning berörs i viss mån av de tjugo principer som fastställs i EU:s sociala pelare. I den sociala pelaren betonas hur viktiga EU:s insatser för sociala frågor, utbildning och kultur är för att bygga en gemensam europeisk framtid. Enligt den första principen har alla rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande för att behålla och tillägna sig de färdigheter som behövs för att kunna delta fullt ut i samhället och klara omställningar i arbetslivet. I den sociala pelaren understryks att utbildningssamarbetet i EU ska främja jämlikhet, social

sammanhållning och ett aktivt medborgarskap. Särskilt prioriterade samarbetsområden är inkluderande utbildning, jämlikhet, lika möjligheter, likabehandling och främjande av medborgerliga kompetenser. Det är upp till de enskilda medlemsländerna att bestämma om, hur och i vilken utsträckning rekommendationerna i den sociala pelaren följs.

Samtidigt som EU inte kan reglera utbildningsområdet genom lagstiftning påverkas förvaltningen indirekt av EU:s flyktingpolitik, den fria rörligheten och mottagardirektivet. En gemensam asylpolitik är en fråga som lyfts på nationell nivå och som givetvis är betydelsefull även för utbildningsverksamhet. Detta blev tydligt med flyktingvågen 2015 liksom med det 2022 aktiverade mottagardirektivet, där EU reglerat miniminormer för mottagandet av asylsökande i medlemsstaterna tillsammans med föreskrifter runt bosättning, skolgång, arbete och sjukvård.

Det viktigaste instrumentet för att styra utvecklingen i en viss riktning är den finansiering som EU erbjuder genom program och olika fonder, framför allt strukturfonderna. Programmen och fonderna speglar de prioriteringar och utpekade fokusområden som kommissionen arbetat fram för unionen.

Det program som har mest bäring på utbildningsområdet är Erasmus+. Programmet har fått en ökad uppmärksamhet inom EU inför den nu gällande programperioden med kraftigt ökade anslag. Utbyten för personal och elever/studenter och partnerskap inom utbildningsområdet anses vara till stort gagn för att uppnå EU:s övergripande mål och ett ”smartare Europa”. Även Europeiska socialfonden+ är ett relevant program för utbildningsområdet, men då främst för kompetenshöjning och arbetsmarknadsinsatser.

Vägledande principer för förvaltningens EU-policyarbete

Utbildningsförvaltningen arbetar, i enlighet med kommunfullmäktiges EU-policy och i samverkan med stadsledningskontorets internationella enhet och berörda fackförvaltningar, aktivt med EU-frågor för att tillvarata stadens och stockholmarnas intressen. Förvaltningens EU-arbete tar sin utgångspunkt i de principer som slås fast i EU-policyn:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU.

I första hand ska fokus ligga på frågor som rör utbildning och skola. Samtidigt ska utbildningsförvaltningen bevaka de diskussioner som förs kring den sociala dimensionen inom EU och utvecklingen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

För att verka för att EU:s beslut är väl avvägda och väl underbyggda ska utbildningsförvaltningen besvara förfrågningar, remisser och relevanta EU-initiativ. Här är framför allt samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen och äldreförvaltningen viktig då förvaltningarna i flera fall har gemensamma frågor att hantera.

Strategi för att få genomslag för EU-policyarbetet

Utbildningsförvaltningen ska arbeta för att besvara förfrågningar och remisser om relevanta EU-initiativ. Arbetet ska ske i samråd med stadsledningskontorets internationella enhet och i samverkan med arbetsmarknads-, social-, kultur- och äldreförvaltningen. Som exempel finns det ett värde i att samråda om hur och när staden ska delta i konferenser eller själva anordna aktiviteter kopplat till EU-policyarbetet.

Den mest prioriterade samarbetsorganisationen inom utbildningsområdet är Eurocities och dess sociala forum. Eurocities samlar drygt 130 stora europeiska städer. Organisationens målsättning är att bidra till erfarenhetsutbyte mellan städerna, bidra med kunskap om EU och bedriva ett aktivt påverkansarbete gentemot EU-institutioner. Förvaltningen ska fortsätta delta i Eurocities nätverk och relevanta arbetsgrupper. Förvaltningen menar att det är viktigt att bedriva ett aktivt EU-policyarbete för att påverka policyinriktningen på utbildningsområdet i Europa. Ett aktivt policyarbete behövs även för att kunna avläsa kommande initiativ och satsningar. Detta som ett viktigt led i att skapa goda förutsättningar för framgång i att söka EU-projektmedel för verksamhetsutveckling.

Följande konkreta aktiviteter är aktuella för förvaltningens EU-engagemang:

- I prioriterade frågor delta i konferenser och aktiviteter inom EU-samarbetet.
- Delta i EU-projekt som bidrar till verksamhetsutveckling.
- Aktivt delta i Eurocities nätverk för kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte.
- I samverkan med stadsledningskontoret bevaka initiativ och satsningar från EU samt fånga upp goda exempel från andra EU-länder inom förvaltningens verksamhetsområde.

Förvaltningen kommer arbeta strategiskt enligt nämnda principer och med de frågor som är relevanta inom utbildningsområdet. Aktiviteterna kommer vara ett sätt att från lokal nivå kunna påverka policy på nationell och europeisk nivå.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2022-11-09